

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Манелюка Олега Івановича на тему:

«Державна політика протидії тіньовій економічній діяльності», подану до захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Становлення економічних відносин в Україні супроводжувалося появою і поширенням різних форм і видів економічних правопорушень, розвитком тіньової і кримінальної економік. До найбільш очевидних форм їх прояву відносяться приховання доходів від оподаткування, фінансові махінації, пов'язані з розкраданням бюджетних коштів, неконтрольованим вивезенням капіталу за кордон, неповерненням валютної виручки за експортними контрактами і інші. Зростання тіньового сектора негативно впливає на економічний розвиток, соціальну стабільність та ефективність функціонування держави загалом, що особливо загострюється в умовах російської збройної агресії проти України.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Мета, що сформульована автором та логічно відображає суть роботи, полягає у теоретичному обґрунтуванні й розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державної політики протидії тіньовій економічній діяльності.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні наукового завдання щодо розвитку теоретичних засад та обґрунтуванні науковоприкладних рекомендацій з удосконалення державної політики протидії тіньовій економічній діяльності.

Найсуттєвіші результати дисертаційного дослідження, які містять наукову новизну, полягають у наступному.

У дисертації уперше:

- обґрунтовано, що фінансову безпеку суб'єктів економічної діяльності може бути забезпечено лише на основі нерозривності законодавчих, організаційних та економічних механізмів забезпечення прозорості фінансових потоків з метою створення економічних умов для активізації інвестиційної діяльності в Україні та доведено доцільність створення корпоративного сегменту фондового ринку з максимальним легітимним доступом населення для усунення прибуткового додатка, надлишкових (стосовно товарної маси) грошових «навісів», що провокують витік капіталу за кордон.

Автором удосконалено:

- напрями формування інститутів протидії легалізації злочинних доходів через оцінку відомих моделей фінансових розвідок у контексті властивих їм аналітичних та правоохоронних функцій; практичного досвіду функціонування зарубіжних фінансових розвідок, вітчизняного досвіду становлення та розвитку відповідних інститутів через налагодження інформаційного обміну, взаємодія у вигляді збільшення кількості виявлених та розслідуваних справ, масштабів виявлення та відшкодування матеріальних збитків;

- підхід до системного забезпечення економічної безпеки через взаємодію фінансових та правоохоронних інститутів в системі економічної політики та формування регулярної нормативно-правової та нормативнометодичної бази відповідних методичних процедур з розвитку радикальних економічних дій зі створення механізму протидії нелегальним фінансовим потокам та забезпечення їх легітимної прозорості.

В роботі набуло подальшого розвитку

- узагальнення досвіду та сучасних практик функціонування міжнародної системи протидії відмиванню тіньових капіталів, що визначає уніфіковані правила, стандарти та еталони дій; розроблення рекомендацій щодо застосування найбільш ефективних і виправданих заходів у цій галузі, в тому числі з урахуванням досвіду зарубіжних країн та міжнародних організацій для відповідних українських інститутів;

- визначення структурних деформацій фінансових відносин, які проявляються в податковій, бюджетній, кредитній сферах, мезо-економічних фінансових показниках, інвестиційній діяльності та інших скривленнях ринкового механізму, що дозволило трактувати фінансові деформації як фактору виникнення тіньової економічної діяльності. Положення роботи базуються на використанні результатів соціологічної та економічної теорій, є достовірними та обґрунтованими.

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, що викладені в дисертації, є логічними і послідовними. Обґрунтованість представлених здобувачем наукових положень базується на аналізі інформаційно-нормативної бази, законодавчих актів України, вітчизняних і зарубіжних публікацій.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення та отримані наукові результати дисертаційного дослідження відображено в 9 наукових працях, з яких: 4 статті у вітчизняних наукових фахових виданнях, 1 стаття у зарубіжному спеціалізованому виданні та 4 тез доповідей. Загальний обсяг публікацій за темою дослідження становить 3,27 авт. арк. У наукових працях відображено основні положення дисертації.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 244 сторінки, з яких основного тексту 185 сторінок, кількість використаних джерел 558 найменувань, що дозволило автору запропонувати ряд наукових положень, висновків і рекомендацій, отриманих на основі вивчення цієї значної кількості наукової літератури з даної проблематики.

Зміст автореферату повністю відображає основні положення дисертаційної роботи, а висновки і практичні рекомендації роботи повністю відповідають меті та завданням дослідження. Оформлення автореферату відповідає існуючим вимогам, а зауваження до змісту відсутні.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури, в роботі органів державної влади та у процесі формування сучасних засад державної політики протидії тіньовій економічній діяльності. Теоретичні напрацювання та практичні рекомендації автора дисертаційного дослідження використовуються в роботі Хмельницького науково-дослідного криміналістичного центру МВС України (довідка про впровадження від 01.10.2024 р.), а також в службовій діяльності співробітників Управління стратегічних розслідувань Національної поліції України в Хмельницькій області (довідка про впровадження №5398/55121/01-2024 від 19.09.2024 р.).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Незважаючи на те, що дисертаційне дослідження виконано на достатньо високому теоретико-методичному рівні, мають місце окремі зауваження, дискусійні положення та побажання, а саме:

1. У дисертаційній роботі автор пропонує напрями формування інститутів протидії легалізації злочинних доходів через оцінку відомих моделей фінансових розвідок у контексті властивих їм аналітичних та правоохоронних функцій, проте не зазначає, які з цих напрямів можуть бути більш результативними у практичній роботі.

2. Автор наполягає на перспективності впровадження підходу до системного забезпечення економічної безпеки через взаємодію фінансових та правоохоронних інститутів в системі економічної політики, але недостатньо обґрунтовує дане припущення.

3. Дисертаційна робота містить дослідження міжнародного досвіду протидії оборотам кримінальних капіталів та тіньової економічної діяльності, але автор не зовсім чітко окреслює специфіку його впровадження у вітчизняну практику.

4. У авторефераті дисертаційного дослідження не визначено методичні аспекти формування державної політики боротьби з протиправним обігом капіталу у фінансовій сфері, а також бракує статистичних даних.

В той же час слід відзначити, що вказані зауваження ні в якій мірі не знижують загальної наукової і практичної цінності роботи і не впливають на достатньо позитивну оцінку дисертації Манелюка Олега Івановича.

Загальний висновок.

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота Манелюка Олега Івановича на тему: «Державна політика протидії тіньовій економічній діяльності», відповідає вимогам МОН України, пунктів 9, 10, 11 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що вирішують конкретне наукове завдання, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку.

Офіційний опонент:

Декан факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин Державного університету «Житомирська політехніка», доктор наук з державного управління, доцент

Лариса СЕРГІЄНКО

Підпис Сергієнко Л.В. засвідчую:

Перший проректор Житомирської політехніки

Оксана ОЛІЙНИК